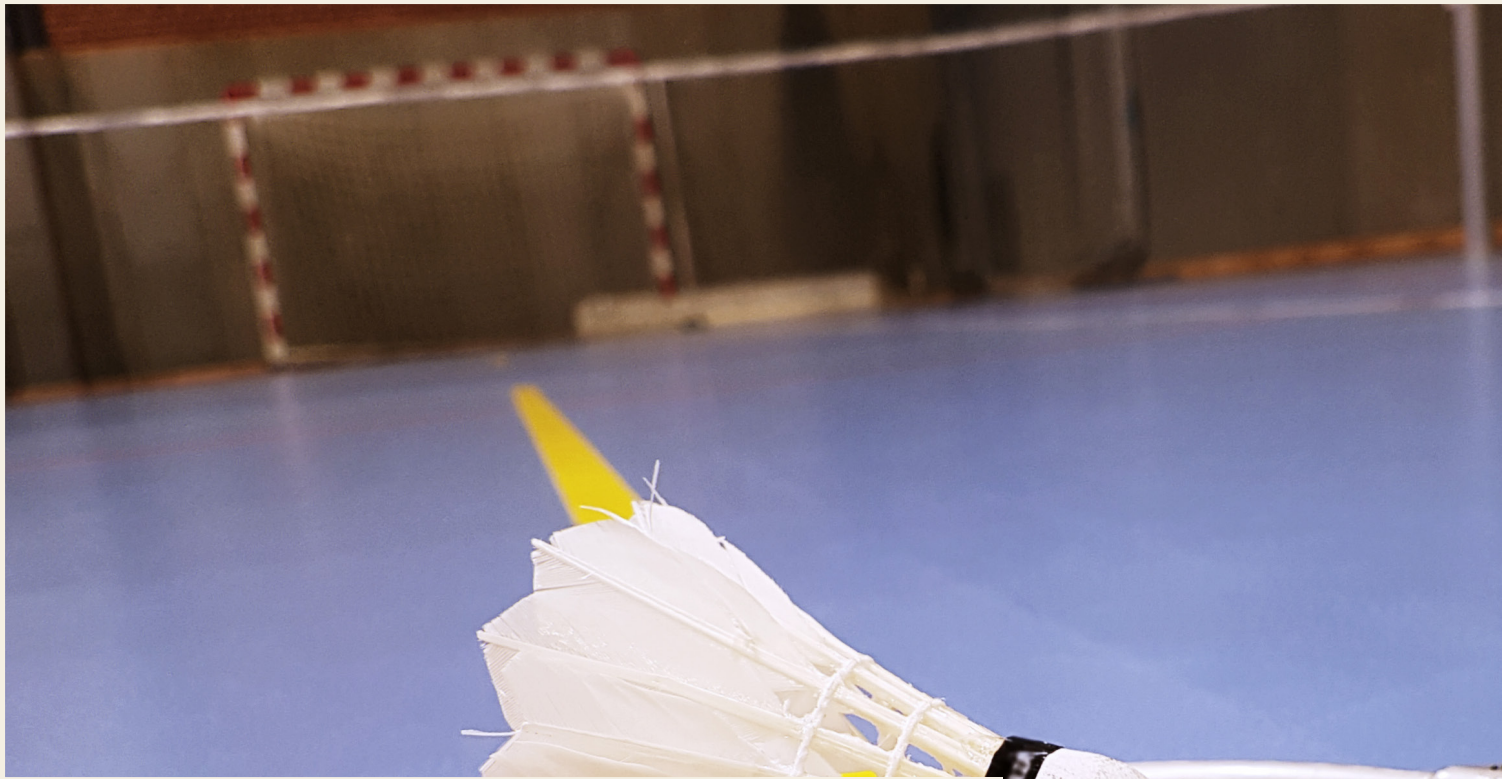

SDU

Unge i fokus

**Indsigter fra
Startblokkens pilotfase**

Unge i fokus

Indsigter fra Startblokkens pilotfase

Forfattere: Sofie Schulze Morley, Thomas Skovgaard og Louise Briand Thomsen

Udgivet: Juni 2025

Forskningsenheden Active Living
Institut for Idræt og Biomekanik
Syddansk Universitet

Layout: Louise Stjerne Madsen, SDU
Tryk: Grafisk Center, SDU
Billeder: Colourbox
Forsidefoto: Colourbox

Indhold

Indledning	4
Organisering af indsatsen	4
Indsamling af viden	8
Karakteristik af deltagere i Startblokken	11
De unges udvikling	15
Hvordan hjælper indsatsen de unge?	20
Fællesskabet	20
Motivation for forandring	23
Brobyggerens rolle	23
Pædagogiske greb	24
Sagsbehandlerens rolle	26
Samarbejdet mellem brobygger og sagsbehandler	28
Det fysiske sted	29
At have idræt sammen	30
Udfordringer og opmærksomhedspunkter	34
Afrunding	38
Litteratur	38

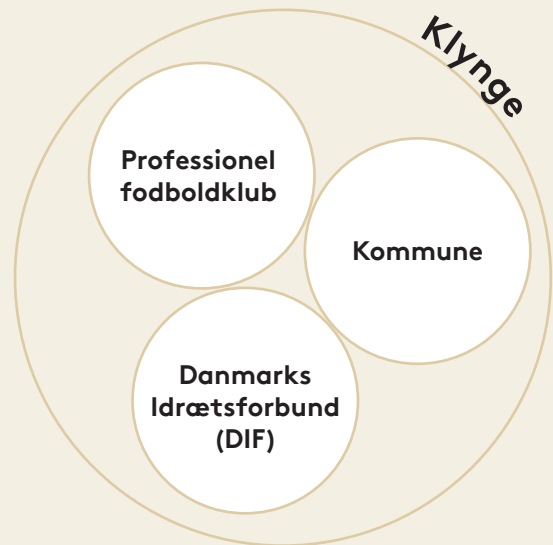
Indledning

I 2023 præsenterede Reformkommissionen sit udspil til, hvordan vi som samfund bedre møder borgere med komplekse behov på en helhedsorienteret måde – bl.a. unge uden for uddannelse og arbejde. I udspillet fremhæves et ønske om, at civilsamfundsaktører indtager en fremtrædende rolle [1]. Projektet "Startblokken" repræsenterer et konkret initiativ, der understøtter dette ønske ved at imødekomme unge, som i længere tid har stået uden for uddannelse og arbejde¹. Under "Startblokken" findes to projekter: "Startblokken - Idrætten Skaber Livsbaner" og "Sportucation". Denne evaluering fokuserer udelukkende på "Startblokken - Idrætten Skaber Livsbaner", som i resten af denne publikation blot betegnes som "Startblokken". Den overordnede målsætning for projektet er at skabe en ny civilsamfundsløsning, der anvender idrætten og dens arenaer til at hjælpe unge (18-29 år) mod uddannelse eller et arbejde. I februar 2024 blev projektets pilotfase igangsat i fire lokale klynger: Viborg, København, Lyngby og Aalborg. Forskningsenheden Active Living på Syddansk Universitet, er med som evalueringspartner. Formålet er at opsamle viden om, hvordan indsatserne udformes lokalt, hvordan målgruppen oplever at deltage i Startblokken samt målgruppevirkninger.

Organisering af indsatsen

Startblokken udgør et nyt bud på, hvordan helhedsorienterede indsatser kan organiseres i et tæt samspil mellem kommune og civilsamfund. De enkelte Startblokken-klynger er organiseret i et partnerskab mellem en professionel fodboldklub, kommune og Danmarks Idrætsforbund (DIF). Et centralt princip i indsatsen er, at aktiviteterne tilpasses den lokale kontekst. Hver klynge har tilknyttet en eller flere "brobyggere", som har to hovedopgaver: a) at have ansvar for deltagernes individuelle forløb og b) at indgå i et tæt samarbejde med kommunale sagsbehandlere, ansatte i den professionelle fodboldklub, klubbens erhvervsnetværk samt lokale idrætsforeninger. Startblokken er underlagt samme lovgivningsmæssige rammer som øvrige beskæftigelsestilbud, men der er åbnet mulighed for en mere fleksibel fortolkning af visse krav – fx fremmøde. Her gives der rum for at arbejde pædagogisk med at styrke deltagernes fremmøde uden, at der nødvendigvis iværksættes økonomiske sanktioner i den indledende fase. Desuden arbejder flere af klyngerne med frivillige fremmødedage - i øvrigt med stor succes, mens fx Viborg har et særskilt fokus på undervisning i livsmestring, som varetages af brobyggeren. Det varierer fra klynge til klynge, om de kommunale sagsbehandlere er tilknyttet jobcenter, ungerådgivning eller ungeenheden. I denne rapport anvendes betegnelsen "jobcenter" som en fællesbetegnelse for de kommunale enheder, der indgår i samarbejdet.

1. Læs mere om Startblokken her: <https://www.dif.dk/samfundsindsatser/startblokken>

Tabel 1: Organisering i klynger i evalueringsperioden maj-december, 2024.

	Viborg	København	Lyngby	Aalborg
Opstart	Februar, 2024	Maj, 2024	Maj, 2024	August, 2024
Bemanding	Brobygger Tilknyttet sagsbehandler	Brobygger Tilknyttet sagsbehandler	Brobygger	Brobygger Tilknyttet klubmedarbejder* (AaB)
Sagsbehandler	Alle unge i Startblokken er koblet til den tilknyttede sagsbehandler	Alle unge i Startblokken er koblet til den tilknyttede sagsbehandler	Unge er koblet til 6 forskellige sagsbehandlere på jobcenteret	Unge er koblet til 10 forskellige sagsbehandlere på jobcenteret
Mødedage	Mandag, onsdag, fredag	Tirsdag, torsdag (frivillig)	Tirsdag, torsdag (frivillig)	Åbent alle dage (individuel plan)
Mødested	Viborg Stadion (VIP-lounge eller presserum)	Parken (VIP-lounge)	Lyngby Stadion (presserum)	AaB klubhus (eget mødelokale)
Idrætsfaciliteter ved mødested	Hal	Grønne arealer i Fælledparken	Haller, fodboldanlæg, svømmehal, padelbaner, tennisbaner mm.	Hal Fodboldanlæg
Aktiviteter i øvebane 1	Fysisk aktivitet Undervisning (livsmestring) Samtaler	Fysisk aktivitet Samvær Samtaler	Fysisk aktivitet Samvær Samtaler	Fysisk aktivitet Samvær Samtaler
Antal unge Samlet: 89	32	15	16	26

*Tilknyttet klubmedarbejder er ansat i klubben med andre formål, men er fungerende som en ekstra brobygger.

Jf. Tabel 1 varierer de fysiske rammer markant mellem de forskellige Startblokken-klynger. Rammerne spænder fra mindre klubhuse til store stadionfaciliteter som Parken, og fra klubber med direkte adgang til idrætsbyer og omfattende faciliteter til klubber uden egne idrætsfaciliteter. Disse forskelle giver brobyggerne meget forskellige forudsætninger for at organisere og gennemføre indsatsen.

På trods af variationerne er det tydeligt, at alle klynger formår at skabe meningsfulde og motiverende rammer for de unge. Hver type fysisk ramme bidrager med særlige kvaliteter: Den faste hal giver tryghed og er let tilgængelig, mens klub uden egne faciliteter har haft succes med at leje sig ind forskellige steder i byen, hvilket skaber variation i idrætsaktiviteterne, og giver de unge mulighed for at opleve forskellige miljøer. Derudover betyder et mindre klubhus en tættere daglig kontakt til ansatte, den professionelle afdeling og spillere. Ved andre klubber træner den professionelle afdeling på en anden lokation. De større stadions opleves generelt meget prestigefyldte, og styrker i sig selv de unges motivation til at møde op.

Som ramme for måder at arbejde på i klyngerne er der indledningsvist udviklet fire øvebaner. Inspiration fra tidligere virkningsfulde indsatser og forstudie udført af ENACT:LAB² med deltagelse af unge, aktører (kommuner, klubber og virksomheder) og interessenter (fonde, interesseorganisationer, mfl.) har sammen med et teoretisk udgangspunkt i moderne kognitionsforskning dannet grundlag for udviklingen af øvebanekonceptet.

Øvebane 1 udgør grundelementet i indsatsen, hvorefter øvebane 2 og/eller 3 kan bygges ovenpå. Det præcise indhold af øvebanerne varierer mellem klyngerne, og nogle unge går faktisk direkte fra øvebane 1 til øvebane 4 (uddannelse eller job). Tankegangen bag Startblokken er, at målet ikke udelukkende eller isoleret er at få de unge i job eller uddannelse. I stedet arbejdes der helhedsorienteret med at styrke og udvikle – bredt sagt – alt det i og omkring den individuelle unge, som skal til for, at de lykkes bedre og mere varigt, hvilket vil variere bredt fra ung til ung. Øvebanerne udgør derfor en ramme med muligheder for, at de unge kan øve og udvikle sig i det, de har brug for.

2. ENACT:LAB er et forandringshus, der har været en central del af udviklingen af indsatsen. Læs mere her: <https://enactlab.com>

→ Øvebane 1:

De unge mødes 2-5 gange om ugen (jf. tabel 1) med brobyggeren og eventuel tilknyttede sagsbehandlere eller tilknyttet klubmedarbejder. Øvebanen er centreret om samvær og idrætsaktiviteter. Fokus er på at opbygge grundlæggende livsmestringskompetencer som evnen til at møde op, være fysisk aktiv, få kendskab til og bygge bro til lokalt foreningsliv, indgå i sociale fællesskaber og dynamikker.

→ Øvebane 2:

Her indgår den unge i det organiserede fællesskab i den professionelle klub. Her anvendes klubben som en træningsarena for de unge til at udvikle færdigheder, der er nødvendige i uddannelses- og arbejdskontekster. De unge hjælper fx alene, i par eller i grupper med klargøring til hjemmekampe, bemanding af boder eller opgaver i fanshoppen.

→ Øvebane 3:

I denne øvebane skabes der overgange til erhvervsliv eller uddannelse. Her er virksomhedspraktik, lønnede timer i klubben, korte uddannelser/kurser (fx træner, vagtkurser) og mentorordninger centrale elementer, der hjælper den unge til at afprøve og styrke deres kompetencer i en jobnær ramme. De professionelle klubbers erhvervsnetværk aktiveres for at etablere lokale praktikforløb – fx praktik i en sportsbutik gennem en lokal sponsor.

→ Øvebane 4:

I denne øvebane er de unge startet i uddannelse eller arbejde og har deres hverdag udenfor klubbens rammer og står i højere grad på egne ben. Dog kan de fortsat have kontakt til brobyggeren, der støtter dem ved tilbagefald eller udfordrende perioder. De unge opfordres desuden til at søge støtte i fællesskaber etableret gennem Startblokken, i deres nye uddannelses- eller arbejdsfællesskab samt i eventuelle idrætsfællesskaber. Der indgår desuden et tilbud om alumni-aktiviteter og muligheden for at bidrage til øvebane 1 og 2 i en mentorrolle.

Indsamling af viden

For at kunne beskrive målgruppe- og indsatsvirkninger af Startblokken gøres der brug af både kvantitative og kvalitative metoder. Data er indsamlet i perioden fra maj til december 2024, og dækker dermed pilotfasens første år. Det betyder, at resultaterne afspejler deltagernes oplevelser og erfaringer inden for denne afgrænsede tidsramme. Yderligere dataindsamling er planlagt i løbet af 2025.

Spørgeskemaundersøgelse

Omkring to uger efter opstarten i Startblokken opfordres de unge til at udfylde et baselinespørgeskema, hvori der spørges ind til køn, alder, afstand til mødested i Startblokken, herkomst, hvem de bor med, om de har børn, fysisk og psykisk helbred, selvværd, ensomhed (Three Item Loneliness Scale), trivsel (WHO5), fysisk aktivitet (NPAQ-short – close-ended, MVPA)[2], social kontakt med venner og familie, søvn, samt på hvilke måder de henover de sidste tre år har været i gang med uddannelse og/eller arbejde. 63% af de deltagende unge i Startblokken i perioden maj-december 2024 har besvaret spørgeskemaet (n=56).

Interviews

For at få et indblik i målgruppe- og indsatsvirkninger er der foretaget kvalitative interviews med i alt 34 personer. Enkelte brobyggere og sagsbehandlere er blevet interviewet to gange i løbet af perioden. Interviewdeltagerne fordeler sig som følger:

- Unge: 22 personer (8 fokusgruppeinterviews)
- Brobyggere: 4 personer (7 interviews)
- Sagsbehandlere: 3 personer (5 interviews)
- Klubledere: 3 personer
- Kommunal medarbejder: 1 person
- Tilknyttet klubmedarbejder: 1 person

I denne sammenfatning inddrages udsagn fra de unge, brobyggere, sagsbehandlere, klubledere og tilknyttet klubmedarbejder. I fremstillingen præsenteres brobyggere og tilknyttet klubmedarbejder samlet set som 'brobyggere'.

Interviewene med de unge havde til formål at belyse:

- Deres forståelse af Startblokken
- Livssituation før og efter deltagelse
- Oplevelse af deltagelse generelt
- Idrættens rolle
- Relationer til brobygger, sagsbehandler og andre unge

Brobyggere, sagsbehandlere, klubledere, kommunale medarbejdere og tilknyttet klubmedarbejder blev derudover spurgt ind til deres professionelle baggrund, engagement i projektet, forståelse af og syn på ungegruppen, samt samarbejdet med brobygger/sagsbehandler og klubben. Interviews er transskriberet og tematisk kodet. Den tematiske analyse er inspireret af Tracy's (2013) [3] primære og sekundære cykliske kodning. Analysen er gennemført i to runder: først en overordnet tematisering og derefter en detaljeret underkodning af udvalgte temaer. Derudover er der udarbejdet en codebook med oversigt over de centrale koder og deres definitioner til brug i analysen. Ved præsentation af citater er de interviewede anonymiseret .

Observation

Ud over interview- og spørgeskemadata bygger denne sammenfatning også på 10 observationer foretaget i de fire klynger. Observationerne har haft til formål at supplere de øvrige datakilder med indblik i den daglige praksis og samspillet mellem aktørerne i Startblokken.

Under observationerne har der været særligt fokus på: De praktiske og fysiske rammer for indsatsen, brobyggerens og eventuelle sagsbehandlers roller og rammesætning, den generelle stemning samt relationer og interaktioner imellem de unge og mellem brobyggeren, sagsbehandleren og de unge.

Karakteristik af deltagere i Startblokken

I perioden februar til december 2024 deltog i alt 89 unge i Startblokken, fordelt på de fire klynger (jf. tabel 1). Dette afsnit har til formål at beskrive deltagergruppen nærmere med henblik på at undersøge, om der tegner sig mønstre eller karakteristika, der kan indikere, hvilke grupper af unge der i særlig grad profiterer af indsatsen. I 2023 vurderede Indenrigs- og Sundhedsministeriet, at omkring 43.000 unge mellem 15 og 24 år stod uden for både arbejde og uddannelse [4]. Startblokken er udviklet med henblik på at imødekomme unge, der langvarigt befinder sig uden for uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet. Deltagerne i Startblokken udgør dog en særlig undergruppe blandt de 43.000 unge.

- De unge i Startblokken er mellem 18 og 29 år (gennemsnitsalder: 24,5 år) og repræsenterer dermed en ældre målgruppe end den aldersgruppe, der typisk indgår i statistikken (15–24 år).
- Alle deltagere i Startblokken er på offentlig forsørgelse, mens dette gælder for 60 % af de 24-årige i den samlede gruppe. At være på offentlig forsørgelse er ofte forbundet med komplekse udfordringer som fx psykiatriske diagnoser og tidligere anbringelser[5].

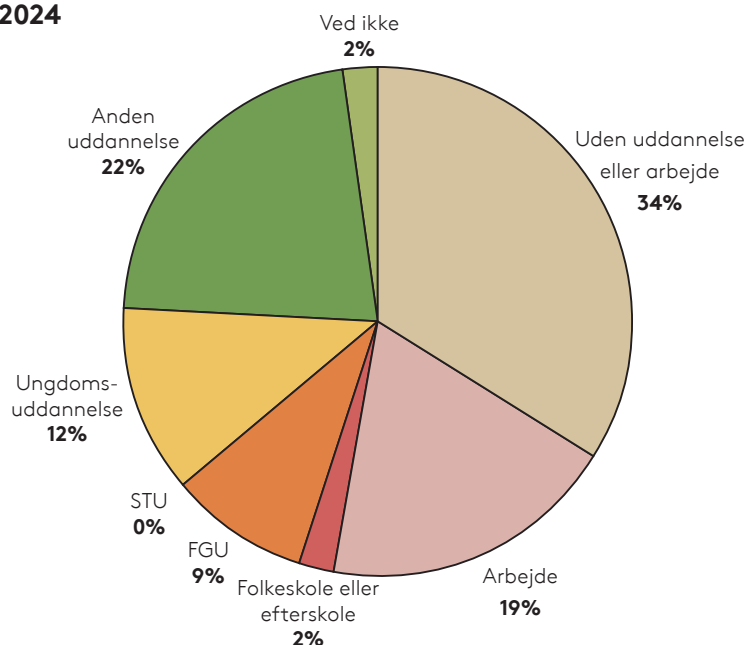
Ift. den jævnaldrende befolkning (unge 16-24 år) er deltagerne i Startblokken blandt andet karakteriseret ved, at flere har et lavere selv vurderet fysisk og mentalt helbred, mindre kontakt med venner og familie, er mindre fysisk aktive, flere viser tegn på ensomhed, flere sover dårligt og omkring 4 ud af 5 beskriver, at de har psykiatriske diagnoser. Det er dog vigtigt at pointere, at deltagergruppen er meget heterogen, og at de unges forudsætninger og behov varierer betydeligt. I figur 1 ses deltagernes vej ind i Startblokken. Her fremgår det, at 34% af de unge kommer fra forløb udenfor uddannelse eller arbejde, mens 19% kommer fra arbejde. Derudover kommer de unge fra forløb i blandt andet FGU-regi, ungdomsuddannelse og videregående uddannelser (under "Anden uddannelse").

→ Faktaboks: Uden uddannelse eller beskæftigelse

Unge uden uddannelse eller beskæftigelse er defineret ved ikke at have gennemført en ungdomsuddannelse, ikke er i gang med en uddannelse (enten en ungdomsuddannelse eller en anden uddannelse, fx grundskolen, FGU eller STU), ikke er på SU, ikke er i beskæftigelse i 18 timer eller mere om ugen og ikke er på førtidspension [4].

Figur 1: Unge i Startblokken 2024 fordelt på hvad de lavede ét år tidligere (n=56).

De unges aktiviteter i 2024

Tidligere oplevelse med beskæftigelsessystemet

Fokuseres der på de unges tidligere oplevelser med at være en del af beskæftigelsessystemet tegner der sig et billede af frustration. En stor del af de unge har tidligere haft perioder uden uddannelse eller arbejde. De beskriver blandt andet, at hyppige udskiftninger af sagsbehandlere samt dét at skulle forholde sig til mange forskellige personer i systemet, bidrager til en oplevelse af ikke at opnå fremgang, at blive set, hørt eller grebet:

"Og så skal man få en ny vejleder, og så skal man fortælle hele historien igen. (..) Og du ved, min historie den er bare ikke til at fortælle på to minutter. Så det kan godt blive uoverskueligt, på en eller anden måde, at fortælle det hele igen, og så starter man forfra der og så. Man mærker slet ikke, at man kommer videre på nogen måde." (Ung)

Flere unge har tidligere forsøgt at deltage i andre forløb med fokus på fællesskab og gruppetilhør. En af de unge beskriver, at dette ikke blev oplevet som meningsfuldt:

"(..) hvorfor er jeg her egentlig? For jeg får ikke noget ud af det. Øh, fordi.. hvem skal man sidde og snakke med? Så sidder jeg og snakker med de her mennesker, jeg aldrig kommer til at møde igen, og så skal man sidde og fortælle historier og sådan. Jeg aner ikke, hvem de er. Det er sådan lidt tidsløst. Det er sådan lidt ligegyldigt." (Ung)

Derudover beskrives der også en ond cirkel i forbindelse med at blive sendt ud i tilbud eller praktikker for hurtigt:

”Det endte også med at det tilbud der det ødelagde mig lidt pga. noget stress med at komme ud i noget uddannelse. Det gik for hurtigt, og det gik ikke efter, hvad jeg havde brug for. (..) så jeg droppede ud der. Så ja, de forskellige tilbud jeg har prøvet at være ude i, de har ikke rigtigt overhovedet virket for mig. Jeg har faldet ned igen hver gang, undtagen lige når jeg er kommet herud. Der bliver jeg grebet, før jeg overhovedet ryger nogen steder.” (Ung)

Samtidig fremgår det, at nogle unge har haft positive erfaringer med sagsbehandlere og forløb, som har været præget af gode relationer og meningsfuldt indhold, der dog ikke har ført til varig tilknytning til uddannelse eller arbejde. De tidligere erfaringer med det offentlige beskæftigelsessystem – både de gode og de mindre gode – bærer de unge med sig, når de starter i Startblokken.

De unge, der deltager i Startblokken er altså en kompleks og heterogen gruppe, der ofte har flere problemstillinger med sig. I det næste præsenteres det, hvordan den helhedsorienterede indsats Startblokken opleves af både brobyggere, klubledere, tilknyttede klubmedarbejdere, sagsbehandlere og de unge selv, om indsatsen formår at skabe udvikling for deltagerne, og hvilke dele af indsatsen, som der beskrives som betydningsfuld for de unges udvikling.

A photograph of three men in a workshop or industrial setting. On the left, a young man with dark hair and a light beard looks towards the center. In the middle, a young man with dark curly hair looks up at the older man on the right. On the right, an older man with grey hair and a beard, wearing a blue and white plaid shirt, looks back at the younger men. They are standing near a yellow machine. The background shows industrial equipment and a red wall.

”

Altså det her er mere fremgang, jeg har
fået på de her få måneder, end jeg har
fået et år i jobcentret.”

De unges udvikling

Med 'udvikling' forstås en positiv forandring hos den unge, der bringer dem tættere på deres egne mål ift. uddannelse eller arbejde. Udvikling for de unge handler ofte om at udvikle forudsætninger for at kunne lykkes med uddannelse eller arbejde. Hvad dette konkret indebærer, varierer fra person til person, men omfatter typisk forudsætninger som fx at trives, opretholde en stabil døgnrytme, stå op, møde ind og til tiden, indgå i et fællesskab og forskellige typer sociale situationer, opnå bedre mestringsstrategier på udfordringer og øge eget initiativ til forandring.

I det følgende beskrives, hvordan de unge selv, tilknyttet klubmedarbejder, brobyggere og sagsbehandlere oplever de unges udvikling – samt hvilke aspekter af denne udvikling, der tilskrives deltagelsen i Startblokken. Generelt er oplevelsen, at de unge udvikler sig i et andet tempo og på andre områder end i tidligere forløb:

"Altså det her er mere fremgang, jeg har fået på de her få måneder, end jeg har fået et år i jobcentret. Altså det er helt anderledes. Det er gået ekstremt stærkt, så det er jeg super glad for." (Ung)

En grundtanke blandt brobyggere og sagsbehandlere i Startblokken er, at de unge først skal i trivsel, før de kan udvikle sig.

"Sådan som det er lige nu for mig, så fokuserer jeg bare på, at jeg møder ind. Jeg har et fællesskab, jeg har det godt, jeg får det bedre. Og så kan jeg tage det senere, når jeg føler, at jeg er kommet langt nok til at for eksempel at få den her interne praktik (..). Men så langt er jeg ikke kommet endnu. Men det arbejder jeg mig hen til." (Ung)

En ung beskriver tilgangen i Startblokken:

"Normalt, hvis man bare startede hos kommunen, så er det sådan ret tydeligt, fra allerede man starter, at dét her, det er mere bare for at få én ud ad døren. (..) Hvorimod her der er det ret tydeligt, at det handler mere om at gøre, at man har det så godt, at man automatisk ender med at komme ud ad døren, på en måde, ikke? Det virker som om, at man tager den i en anden rækkefølge på en eller anden måde" (Ung).

Der arbejdes strategisk med at udvikle mestringsstrategier, som kan understøtte de unges evne til at lykkes på længere sigt. Unge og brobyggere har fx arbejdet med at udvikle strategier for mestring af udfordrende situationer som fx offentlig

transport, sociale interaktioner samt opstart af nye aktiviteter i deres liv - herunder praktik, uddannelse og arbejde. En brobygger beskriver, hvordan nogle unge konkret håndterer udfordringen med at benytte offentlig transport:

"Altså vi ser i hvert fald aftaler om at tage bussen sammen på grund af angst. (..) At tage bussen sammen, fordi de begge to har noget angst eller nogle andre af de unge, så snakker de sammen i telefon, mens de er i bussen." (Brobygger)

At finde måder at håndtere utryghed i hverdagslivet på kan samtidig fungere som en måde at udfordre sin komfortzone og styrke både sociale og personlige kompetencer. Som en af de unge udtrykker det:

"(..) der har været rig mulighed for mig, at udfordre min komfortzone her. Bare det med at komme med til kampe eller møde nye mennesker, prøve nye sportsgrene. Det er i hvert fald noget, der hjælper med at udvikle mig selv ret meget og få udfordret den komfortzone der. Fordi så begynder jeg jo at tro lidt mere på mig selv og ikke være så bange for, at det skal gå galt og få sådan nogle succesoplevelser, ik?" (Ung)

Øget fremmøde

At møde op regelmæssigt udgør en generel udfordring for målgruppen. Mange af de unge kæmper med en skæv døgnrytme og søvnproblemer, hvilket påvirker deres evne til at indgå i faste strukturer. Derudover er transport til Startblokkens mødested, som beskrevet, et område, der kan udfordre fremmøde.

Sagsbehandlere fremhæver, at fremmødet i Startblokken generelt er højere end i andre forløb. De oplever desuden, at de unge i højere grad melder afbud, hvilket sagsbehandlerne normalt oplever er en udfordring i lignende tilbud. De unge selv beskriver, at de har fået mere energi, overskud og lyst til at være aktive – ikke kun fysisk, men også socialt og mentalt – hvilket bidrager til en mere struktureret og vanepreget hverdag. En sagsbehandler vurderer, at det øgede fremmøde i høj grad kan tilskrives en styrket trivsel blandt de unge:

"Vi har jo set sådan en øget glæde hos de unge, der er der deroppe ikke, [i Startblokken, red], og det, der har vist, at der virker, det er jo deres mødestabilitet. Altså de kommer jo nærmest alle sammen altid og er enormt mødestabile. Så det er jo en ret tydelig indikation på, at der er noget, der virker." (Sagsbehandler)

Fremmøde forbliver dog en udfordring og et centralt opmærksomhedspunkt i indsatsen. Samtidig anvendes arbejdet med fremmøde i høj grad som et pædagogisk redskab, hvor der arbejdes målrettet med at støtte de unge i at opbygge strukturer og vaner, der kan styrke deres deltagelse. En brobygger beskriver:

"(..) de har en anden oplevelse af, at der er forståelse for, når det er, at de kommer lidt senere, og de ikke bare fra den ene dag til den anden kan komme til tiden hver evig eneste dag. Altså det er den der forståelse af, at der bliver skabt nogle øvebaner, hvor det er at man.. Hvor man reelt kan øve sig." (Brobygger)

At lykkes

En stor del af de unges udviklingsproces er at mærke, at de er på vej mod noget. Det er en bærende antagelse i Startblokken, at vejen til uddannelse eller arbejde handler om at udvikle forudsætningerne for at kunne varetage og lykkes i uddannelse eller arbejde, som fx at opnå stabil døgnrytme, have stabilt fremmøde, kunne indgå socialt med andre mennesker og trives. Derudover fokuseres der på at styrke de unges selvtillid og selvværd – blandt andet gennem anerkendelse, ros og støtte til at identificere egne kompetencer og udviklingspotentialer. En brobygger beskriver, hvordan trivsel anses som en forudsætning for de unges udvikling:

"Når man kommer i bedre trivsel, så kommer der spirer, så vokser der ting helt automatisk. Håb vokser helt automatisk. Lyst vokser helt automatisk. Lyst til at prøve sig selv af. Mod til at prøve sig selv af." (Brobygger)

En ung beskriver oplevelsen af egen udvikling i Startblokken således:

"Jeg føler også, at jeg er blevet gladere og ja har mere (..) overskud og energi, men også bare sådan lyst." (Ung)

Nogle af de unge beskriver også, at de oplever øget initiativ fra dem selv. Det kommer fx til udtryk ved, at de byder ind med ideer til praktikker, tilbyder deres hjælp til hjemmekampe eller undersøger uddannelsesmuligheder og uddannelsesopstart.

Samlet tyder det på, at de unge trives i indsatsen og oplever at udvikle sig, for på sigt at kunne varetage uddannelse eller arbejde. I det følgende afsnit præsenteres forskellige aktørers perspektiver på, hvad der bidrager til de observerede positive udviklinger.

”

Når man kommer i bedre trivsel, så kommer der spirer, så vokser der ting helt automatisk.

Håb vokser helt automatisk. Lyst vokser helt automatisk. Lyst til at prøve sig selv af.

Mod til at prøve sig selv af.”

Hvordan hjælper indsatsen de unge?

Startblokken anses af brobyggere og sagsbehandlere som et helhedsorienteret tilbud, der tager udgangspunkt i den enkeltes hele liv, og øvebanerne giver, som beskrevet, forskellige muligheder for at øve sig. På den vis skabes styrede og samtidig individtilpassede deltagelsesmuligheder og veje til udvikling.

Som kontrast til beskrivelser af aktiviteter, der ikke opleves meningsfulde i tidligere forløb i jobcenter, beskriver en brobygger, at de vigtigste kendetegn ved Startblokken er, at de unge ikke mødes med en ret og pligt-tankegang eller trussel om økonomiske sanktioner om fravær:

”Det er meget meget uhensigtsmæssigt, hvis det er, at man prøver at presse endnu mere på maven i forestillingen om, at jo mere man trykker og presser dem, jo mere gør de, hvad man gerne vil have, og jo hurtigere kommer de ud i job. Det er nøjagtig den modsatte måde” (Brobygger)

I stedet beskrives det, at det virkningsfulde er, at de unge møder ind til aktiviteter og en kontekst, som opleves meningsfuld:

”De møder ind et sted, som giver mening for dem, de trives i. De føler sig en del af det fællesskab, vi har skabt. De føler, de møder ind til meningsgivende aktiviteter” (Brobygger)

Fællesskabet

Når ret-og-pligt-tilgangen ikke har den ønskede effekt, opstår spørgsmålet: Hvad virker i stedet? En brobygger giver følgende beskrivelse af, hvilke elementer, der understøtter de unges positive udvikling og progression:

”Det gør det fællesskab, vi etablerer for dem. (..) Det gør dét, at de kommer til at følge med i hinandens udvikling. I egen udvikling og hinandens udvikling. Og at de faktisk får noget sparring af nogen, som stort set er i samme situation.” (Brobygger)

På tværs af brobyggere, sagsbehandlere og de unge nævnes fællesskabet og dets rolle samt funktion i Startblokken som helt centralt for de unges udvikling. I den sammenhæng forstås fællesskabet på to måder: dels som et tilhørsforhold, hvor de unge oplever at høre til, og dels som en træningsarena, hvor sociale kompetencer og deltagelsesformer afprøves og udvikles.

Fællesskabet som et tilhørsforhold

Fællesskabet skaber først og fremmest en positivt forpligtende ramme, hvor de unge oplever at høre til.

"Før da jeg var bare på jobcentret, der kunne jeg godt tænke. Arh "Fuck it, jeg gider sgu ikke i dag". Men sådan har jeg det ikke her, fordi jeg har nogle gode mennesker, jeg omringer mig med og har lyst til at dukke op og være sammen med dem og egentlig bare at stå op og få noget ud af dagen. Fordi du er ikke alene." (Ung)

"Ja. Det skaber motivation." (Ung)

De unge som er med i Startblokken har ofte stået udenfor fællesskaber på uddannelser, i fritidslivet og på arbejdsmarkedet og derfor er det betydningsfuldt at blive og være en del af noget. Som en af de unge beskriver:

"Jeg har en gruppe, jeg kan gøre noget med, som jeg kan høre til, fordi vi er i det her sammen." (Ung)

Der beskrives en forståelse for hinanden og en rummelighed til at "have en dårlig dag".

"(..) det kan godt være du har en god eller dårlig dag, men du kan være her, som du har lyst til, så længe du ikke begynder at slå på folk og sådan noget altså." (Ung)

De unge har i kraft af Startblokken en gruppe, som de kan gå til og række ud til og dermed bruge som ressource i deres liv – ideelt både i Startblokken-forløbet, men også fremadrettet. En brobygger fortæller:

"De har selvfølgelig allesammen forskellige mål, men de er allesammen ligesom forpligtet sig på, at ville noget andet med deres liv og arbejde med nogle mål igennem det her forløb. Det tror jeg, er en sindssyg vigtig faktor for at kunne udvikle sig. (..) altså have noget at falde tilbage på. Jamen de andre er der fordi, de er i samme båd på en eller anden måde. Selvfølgelig med forskellig bagage." (Brobygger)

Fællesskabet viser sig desuden ved, at de unge følger op på hinanden og udviser gensidig interesse, hvilket er noget, der beskrives som motiverende for både deres fremmøde og engagement. At blive fulgt op på og valgt til som menneske har stor betydning netop for denne gruppe af unge, som en brobygger beskriver:

"Hvis man er præget af ensomhed og måske er blevet mobbet eller har et netværk, der ikke sådan lader til at ville en, så lige pludselig at være den, der bliver spurgt? Ej, vil du med ud og have en øl, eller vil du med mig ned og træne? Eller. Jeg har faktisk lyst til at være sammen med dig som menneske. (..) den værdi, det har for det enkelte menneske. Den tror jeg ikke, vi kan putte i en kasse eller sådan at sætte pris på." (Brobygger)

Fællesskabet anses også som en ressource, som der kan trækkes på udenfor Startblokken, som en sagsbehandler beskriver:

"Altså vi har oplevet, at de følges ad til ting. At de hjælper hinanden med at komme ud ad døren. At hvis der er en, der har bil eller kan låne en bil, så kan de hjælpe med at transportere hinanden, hvis en anden ikke kan komme til læge for eksempel. Så de bliver lige pludselig også hinandens netværk i fritiden, hvor de her borgere normalvis måske ville være tilknyttet en bostøtte-indsats (..)." (Sagsbehandler)

Fællesskabet som en træningsbane

Fællesskabets anden funktion er, at det udgør en tryk arena, hvori de unge kan øve sig på forudsætningerne for at lykkes bedre med uddannelse eller arbejde.

De fysiske rammer, kombineret med faste strukturer for samvær, medvirker til, at Startblokken hurtigt etablerer sig som et trygt og forudsigeligt miljø – et 'safe space' – hvor de unge kan øve sig i centrale hverdagsfærdigheder. Fællesskabet fungerer på den måde som en træningsbane til at de unge kan eksponere sig selv. En brobygger beskriver:

"Altså det fællesskab gør for hende, det er, at hun aktivt kan arbejde med at eksponere sig selv. At hun kan aktivt arbejde med de strategier, hun egentlig får i psykiatrien til at håndtere hendes angst. Og det ville hun bare ikke kunne på samme måde i en samtale over for [sagsbehandler, red.] for eksempel." (Brobygger)

Som fællesskabet opbygges, tør de unge også være sårbare over for hinanden og åbne op, som en brobygger har iagttaget:

"Nu har vi jo været i gang i et stykke tid, og jeg kan sådan se på dem. Jo mere, at der ligesom er én, der tør at give et råd. Jamen jo mere tør man også at åbne sig i gruppen, fordi hov der er jo andre, der faktisk har prøvet det samme som mig." (Brobygger)

Derudover kan de unge inspirere og sparre med hinanden, både hvad angår konkrete problemer, uddannelsesovervejelser og sociale udfordringer. Her er det særligt at notere, at de unge også støtter sig til hinanden og fællesskabet og ikke kun brobygger og evt. tilknyttet sagsbehandler, som en brobygger beskriver:

"Men hvor den sociale stilladsering ligger meget mere ved de andre unge. Årh kæresten han har lige været dum. Puha, det er hårdt at skulle læse til eksamen. Altså så bruger de hinanden, en hel del, de unge imellem." (Brobygger)

Fællesskabet i Startblokken udgør derfor både en ressource i form af en stærk følelse af tilhørsforhold og i form af en tryk træningsbane, til at øve sig på forudsætningerne for at kunne lykkes i uddannelse eller arbejde.

Motivation for forandring

En grundlæggende præmis i visiteringsarbejdet, som både brobyggerne, tilknyttede klubmedarbejdere og sagsbehandlere fremhæver som afgørende for projektets succes, er, at de unge fra starten er motiverede for at deltage og udvikle sig. Disse aspekter vurderes inden opstart af de unges sagsbehandler samt gennem en indledende opstartssamtale mellem brobygger, sagsbehandler og den unge. To brobyggere beskriver:

“Vi stiller krav til at man selv skal have lyst til at være der. Altså man skal selv ville det, og man skal selv ville forandringen i sit liv. Det er helt okay, du er udfordret. Det er helt okay, du har svært ved nogle ting. Det er helt fair. Men du skal selv ville noget forandring. Hvis ikke du vil forandring i dit liv, så kan vi ikke hjælpe dig.” (Brobygger)

“Vi kan ikke skabe forandring ved fravær.” (Brobygger)

En gennemgående erkendelse og beskrivelse er, at de unge i Startblokken virkelig gerne vil lykkes og gerne vil ændre retning i livet:

“De [de unge, red.] vil faktisk gerne noget med deres liv. De vil også ofte noget andet end det, de har gjort til den sidste periode af deres liv. [...]” (Brobygger)

På trods af vilje, mangler de unge ofte de nødvendige ressourcer og forudsætninger for at realisere dette. Derfor er der i arbejdet med de unge i Startblokken et gennemgående fokus på at understøtte udviklingen af ressourcer, kompetencer og netværk, der kan styrke deres muligheder for at lykkes. I den proces udgør brobyggeren en central figur.

Brobyggerens rolle

Brobyggerens rolle er at “bygge bro” mellem unge, klub, kommune og erhvervsliv og samtidig facilitere aktiviteter som undervisning, gruppe samvær/samtaler, idræt og individuelle samtaler i øvebane 1, samt opbygge relationer til unge for at skabe tryghed og udvikling. Rollen kræver derfor alsidighed og evne til at håndtere mange opgaver samtidig. Pædagogisk balancerer brobyggeren mellem rollen som autoritet, der viser vejen og på den anden side som de unges fortrolige og centrale støtteperson. Dette afspejles også ved, at det relationelle arbejde prioriteres højest. Selv i tidspressede sammenhænge oplever de unge, at brobyggerne er tilgængelige – både ift. at kunne træffes i og udenfor normal arbejdstid, og at brobyggerne har mulighed for at hjælpe med mange forskellige typer af opgaver. Den høje grad af tilgængelighed gør en stor forskel – nogle af de unge beskriver det som en ‘livline:

"Du kan altid ringe til dem begge to [brobygger og sagsbehandler, red.], altså alle ugens dage, hvis der er et eller andet." (Ung)

"Ja, det er en god livline." (Ung)

De unge beskriver, at de oplever relationen til deres brobygger og evt. tilknyttede sagsbehandler som en ressource, de kan trække på. De unge gør sjældent brug af livlinen uden for normal arbejdstid, men viden om, at de altid har en person, de kan ringe til, betragtes som en vigtig ressource, der giver dem tryghed og tro på, at de kan lykkes.

De unge beskriver en stor tilfredshed og taknemmelighed for deres tilknyttede brobygger og har vanskeligt ved at forestille sig, at rollen kunne udfyldes af en anden. Brobyggernes personlighed og relation til unge anses derfor som langt vigtigere end dét, at der er en funktion som "brobygger".

Den personlige relation udgør således en bærende dimension i brobyggerens arbejde. Samtidig udgør dette en strukturel udfordring for indsatsen, idet rollen ikke uden videre kan overtages af en anden, ved eksempelvis sygdom, barsel eller jobskifte. Denne udfordring blev i foråret/sommeren 2025 imødegået ved at udvide bemanningen i klyngerne til to brobyggere.

Pædagogiske greb

En af de faktorer, som de unge fremhæver som særlig virkningsfuld, er den tillid, de mødes med i Startblokken – en tillid, de ofte ikke har oplevet på samme måde tidligere. Denne tillid kommer blandt andet til udtryk i en grundlæggende antagelse om, at de unge er kompetente individer og kender deres egne udfordringer, muligheder og grænser rigtig godt:

"Altså jeg synes dét, at man personligt bliver lyttet til og bliver respekteret for hvordan og hvad du kan holde til og sådan. Det er meget stærkt, og det gør virkelig, at jeg føler ikke, at jeg bliver set ned på." (Ung)

Derudover er det værdifuldt, at de unge mødes med forståelse for og anerkendelse af, at udvikling kan være en vanskelig proces, og at de unge gør deres bedste:

"Det er jo ikke fordi, vi gør hvad der passer os, vi gør det vi kan." (Ung)

Dertil værdsætter de unge, at de ikke bliver presset ud i forløb, aktiviteter eller tilbud, hvilket nogle unge tidligere har haft negative oplevelser med. Det har den

A woman with dark hair tied back, wearing a white chef's coat, is smiling and looking down at a metal tray she is holding. She is in a professional kitchen setting with stainless steel equipment and shelves in the background.

”

Altså jeg synes, at man personligt bliver lyttet til og bliver respekteret for hvordan og hvad du kan holde til og sådan.”

positive virkning, at de tør være mere ærlige overfor fx tilknyttede sagsbehandlere – fordi de tror på, at deres spæde fortællinger om drømme og overvejelser om fremtid bliver taget i et tempo, de kan være med i og styre. En sagsbehandler beskriver vigtigheden af at have tålmodighed og give de unge god tid:

”Det er jo typisk derfor, de er hos os. Det er jo fordi der er noget, der ikke er lykkedes. Ellers var de jo ikke hos os. Så tit skal man også ligesom anerkende. (..) Altså, det tager tid, det her.” (Sagsbehandler)

Ved at opbygge tillid i fællesskaber, tillid til og hos de unge og en accept af at udvikling tager tid skabes muligheder for udvikling. Det gøres bl.a. ved at udfordre de unges vaner og mønstre, samt at presse dem lidt ud af deres komfortzone. En brobygger beskriver:

”Men vi prikker også lidt til den komfortzone, for at de også kan tage nogle skridt og udvikle sig” (Brobygger).

I hvilket omfang, hvordan og over for hvem tillid kan og bør kombineres med pres, er individuelt. Det er især brobyggerne og sagsbehandlerne, der har ansvaret for at vurdere mulighederne i forbindelse med samvær, undervisning og idrætsaktiviteterne i øvebane 1, samt når de unge afprøver sig selv i øvebane 2 og 3.

Sagsbehandlerens rolle

I to ud af fire klynger møder de unge – ud over brobyggeren – også en sagsbehandler, der er tilknyttet projektet med et fast timetal (’tilknyttet sagsbehandler’). I de øvrige to klynger er der i stedet etableret et samarbejde mellem brobyggeren og flere sagsbehandlere fra kommunen, som ikke er fast tilknyttet projektet i hverdagen (’ikke-tilknyttet sagsbehandler’) (se tabel 1). Nedenfor beskrives karakteristika, fordele og ulemper ved de forskellige organiseringsformer.

Ikke-tilknyttet sagsbehandler

Sagsbehandlere, der ikke er direkte tilknyttet projektet, indtager en mere perifer rolle, hvor de ikke deltager i Startblokkens daglige aktiviteter med de unge og brobyggeren. Deres opgaver inkluderer visitering af unge, opstarts-/visitationssamtaler, opfølgning med unge til faste møder, koordinering mellem brobygger og andre kommunale ressourcer. De faste møder afholdes dog oftest i klubben for at imødekomme de unge. I fraværet af en fast tilknyttet sagsbehandler påhviler det i højere grad brobyggeren at varetage dokumentationsopgaver i relation til de unges deltagelse. Dette er en opgave, der både er tidskrævende og stiller høje krav til faglige kompetencer, og som kommer oveni brobyggerens øvrige opgaver. I disse klynger beskrives et samarbejde, hvor brobygger og sagsbehandler har ugentlige check-ins om de unge og projektets fremdrift, og nogle steder fastlægges fælles kontortid i enten klub eller på jobcenteret. De unge fra klynger med sagsbehandlere, der ikke er knyttet ind

i Startblokken beskriver, at det ville opleves som akavet, hvis deres sagsbehandler deltog i samvær og idrætslige aktiviteter. De unge beskriver, at de tror opmærksomheden på det skæve magtforhold mellem sagsbehandler og den unge ville få dem til at holde sig tilbage:

”Jeg syntes det ville ændre dynamikken lidt herovre. Det vil føles mere officielt på en eller anden måde. Og ikke så løst og så trygt. Ikke fordi det bliver utrygt, at der kommer en, men det vil ændre dynamikken lidt, tror jeg.” (Ung)

Det er interessant, at unge *med* en tilknyttet sagsbehandler ikke genkender det billede, der er gengivet ovenfor. Der er tale om en helt ny form for samarbejde og relation til en sagsbehandler, og dette skal muligvis erfares, før det kan forstås og give mening. Dette uddybes i næste afsnit.

Tilknyttet sagsbehandler

Sagsbehandleren er i denne rolle direkte knyttet til projektet og er fysisk med ude i klubben og deltager i samvær, undervisning og idrætsaktiviteter sammen med de unge og brobyggeren. Sagsbehandlerens kerneopgaver er visitering af unge, opstarts-/visitationssamtaler, udviklingssamtaler med de unge, opfølgningssamtaler med brobygger, bidrage med viden til at få de unge i trivsel og i gang med uddannelse eller arbejde, skrive journalnotater og opfylde dokumentationskrav samt hjælpe og støtte de unge til svære samtaler eller lignende. At sagsbehandlere har ansvaret for dokumentationskravet, frigiver tid til brobyggerens relationelle arbejde.

Unge, der har en sagsbehandler tilknyttet, beskriver, at den tilknyttede sagsbehandler har rammerne til at skabe en relation med de unge, som er mere personlig, tryk og med mere løbende kontakt. Det er med til at gøre, at de unge oplever, at der er mere engagement og interesse fra sagsbehandlerens side, og at det også er en mere uformel relation, hvor man kan lave sjov med hinanden. En ung siger det kort og godt:

”Altså, hvem fanden får lov til at spille basket med en person fra kommunen?” (Ung).

Sagsbehandleren udnytter sin tilstedeværelse i hverdagen og foretager samtaler både formelt med planlagte møder i klubben og uformelt i fx idrætsaktiviteter. Ved en observation blev det eksempelvis iagttaget, at en sagsbehandler og en ung, under en pause fra badminton, lå på gulvet ved siden af banen og talte sammen. Det viste sig efterfølgende, at samtalen omhandlede den unges udvikling – et emne, der normalt ville være behandlet i en mere formel kontekst. At have en tilknyttet sagsbehandler understøtter at kunne arbejde med de unge på denne måde, hvilket værdsættes:

"Og der har det været fedt, at vi er to, for så har den ene måske kunne spille og den anden helt naturligt kunne sidde med en af de unge og snakke lidt." (Brobygger)

Sagsbehandlerne beskriver denne uformelle og løbende opfølgning som særligt værdifuld, da den giver en mere nuanceret og dybdegående forståelse af de unges situation end de traditionelle møder på jobcentret. Den tætte relation styrker derfor også den løbende vurdering. De unge værdsætter desuden denne type opfølgning:

"(..) nemmere at snakke med [sagsbehandler, red.] om det, fordi jeg føler, jeg kender ham. Man ser i hvert fald (..) to gange om ugen, hvor han er med ud til aktiviteter og også. Det gør meget. I stedet for at man kommer ned på jobcentret og snakker med en man ser, en gang hver tredje måned og så skal du sidde og åbne op om din situation." (Ung)

I modsætning til tidligere forløb skal de unge i Startblokken kun forholde sig til én gennemgående kontaktperson til jobcenteret, hvilket skaber en samlet indgang til støtte og vejledning. Dette beskrives af de unge som betydningsfuldt:

"I stedet for at du skal møde op på jobcentret eller ringe til kommunen eller sådan nogle ting. Altså, det er sådan lidt nemmere. Det er lidt ligesom at have en 'man on the inside' (..)." (Ung)

De to sagsbehandlerroller udgør forskellige måder at tilpasse Startblokken til den lokale kontekst på. Vigtigt er det at nævne, at de unge i alle fire klynger beskriver at udvikle sig. Der tegnes dog nogle konturer af, at den tilknyttede sagsbehandlerrolle har visse fordele idet den frigiver tid til brobyggerens relationelle arbejde og muliggør nye former for relationer mellem ung og sagsbehandler, hvilket har en positiv påvirkning på arbejdet omkring og med de unge og deres udvikling og fremtid.

Samarbejdet mellem brobygger og sagsbehandler

Sagsbehandlerens samarbejde med brobyggeren har også betydning for, hvordan de unge oplever Startblokken. Sagsbehandlere og brobyggere beskriver, at det generelt er vigtigt at have en klar rollefordeling og fordeling af arbejdsopgaver. De bruger derudover hinanden til at sparre og udvikle indsatsen for de unge:

"Han [sagsbehandler, red.] er et vidensorakel, i forhold til det kommunale. Altså sådan med alle regler og paragraffer, og i forhold til det kommunale system. Det har han fuldstændig styr på. (..) Der trækker jeg absolut på ham." (Brobygger)

"Og en hel del af den udvikling sker i et rigtig, rigtig tæt samarbejde med ham [sagsbehandler, red.]". (Brobygger)

De unge sætter stor pris på at brobyggeren og sagsbehandleren er samstemte og opdaterede på de unge og deres aktuelle situation. En ung påpeger:

”De er fuldstændig interlinked.” (Ung)

Et interessant forhold i samarbejdet mellem brobygger og sagsbehandler er, at brobyggeren – i modsætning til sagsbehandleren – ikke har adgang til den unges journaloplysninger og historik. Dette kan medføre situationer, hvor sagsbehandleren besidder fortrolig viden, som brobyggeren ikke nødvendigvis er bekendt med. Denne asymmetri i informationsadgang kan udgøre en udfordring for koordineringen og det tværfaglige samarbejde omkring den unge. Samtidig peger flere på, at det også kan være en styrke i relationen mellem brobygger og ung. Fraværet af forudgående viden kan skabe et mere åbent og fordomsfrit udgangspunkt for relationen, hvilket en brobygger beskriver således:

”Jamen jeg tror egentlig det er fint nok, at det der møde, bare er et menneske til menneske til at starte med”. (Brobygger)

Det fysiske sted

Dét at være fysisk forankret i en professionel klub beskrives som værdifuldt. Selve mødestedet betyder noget for de unges selvforståelse og deres motivation for at møde op:

”Jamen, jeg er på vej til Parken nu. (..) Det er federe at sige, end at: jeg skal lige til jobcenteret.” (Ung)

De unge giver udtryk for, at de føler sig særlige ved at kunne være en fast del af klubben i stedet for at møde op på jobcenteret. Klubbernes rammer beskrives – i modsætning til jobcenterets – som mere imødekommende og mindre hvide, kliniske omgivelser. Man oplever ikke blot at være én i køen og trække et nummer som på jobcenteret, men i stedet at være noget særligt og værdsat. De unge oplever, at dét at være tilknyttet en fodboldklub skaber et sted, hvor de – ligesom andre i samfundet – bliver mødt med et ”godmorgen” og anerkendelse, hvilket flere gange blev observeret under besøg i klubberne. To unge fortæller om at have en dagligdag i klubben:

”Vi er her, hvor spillerne er, og der kommer kampe og alt muligt. Og så er der også nogle ting der bliver rykket for os fordi at: Uh kan vi lige forberede noget inden kampen? (..) Altså sådan at man føler, man ikke bare man er placeret et sted.” (Ung)

”Jeg synes bare, det bliver mindre klinisk. (..) Specielt også dem der går og arbejder her. Efter vi har lige mødt dem, så er de altid ”Hej!” og nogle gange dytter lidt og sådan. Jamen der er bare lidt hygge omkring det på en eller anden måde.” (Ung)

De unge har ikke tidligere haft samme følelse af at høre til eller have tilknytning til andre unge, en arbejdsplads eller sagsbehandler. At opleve et tilhørsforhold er med til at motivere til fremmøde og aktiv deltagelse, som anses som forudsætninger for at kunne arbejde med sig selv og udvikle sig i Startblokken. De unge oplever, at Startblokkens rammer udgør noget andet end de er vant til fra tidligere forløb. De føler sig velkommen og anerkendt i en ikke-kommunal ramme, der i stedet opleves mere virkelighedstro. En brobygger fortæller:

En der også lige er startet. Hun siger det her med, at det er en. Det er en rigtig arbejdsplads. Det er ikke et kommunalt værksted, som bare skal tage de unge ind, men at de mærker, at det er jo nogen der gør. Altså vi gør det, hvordan fik hun sagt? På trods af, at vi er et rigtigt arbejde." (Brobygger)

De unge oplever, at Startblokkens rammer udgør noget andet end de er vant til fra tidligere forløb. De føler sig velkommen og anerkendt i en ikke-kommunal ramme, der i stedet opleves mere virkelighedstro. I forhold til de rent praktiske forhold pointeres det som en fordel, at Startblokken har sit eget faste lokale i klubben, hvor de unge har deres eget mødested, hvor de selv kan komme ind, have ting stående og mad og kaffe er tilgængeligt.

"Altså det er bare sexede rammer at sidde (..) i et lokale med panoramaudsigt ud over en græsplæne og træer og tribuner. Altså. Det er super super fede rammer. Det her med at de kan møde ind i nærmest vores eget lille Startblokken hus (..) og at vi har det det lokale fast. At det er vores. Det gør en kæmpe kæmpe forskel." (Brobygger)

At have idræt sammen

Et vigtigt grundelement i Startblokken er dét at dyrke idræt sammen. Alle klynger har minimum én mødegang om ugen, hvor de har idræt sammen, mens nogle klynger dyrker idræt sammen til hver mødegang.

Idræt er et rum, hvor de unge kommer med forskellige oplevelser og erfaringer i bagagen – både positive og negative. Derfor kræves der et særligt fokus på, hvilke idrætstyper, der arbejdes med. Formålet med idrætten i Startblokken er at fokusere på det gode spil, sociale øvelser og sjov. På trods af at klyngerne er organiseret i fodboldklubber, er der spillet meget lidt fodbold, og når der er, er det blevet spillet i en tilpasset form – fx 'gå-fodbold' for at minimere intensitet og håndtere forskel i idrætsligt niveau. De unge sætter pris på variation og introduktion til nye idrætter og beskriver at idrætsgrene som fx badminton, pickleball, gokart, padel og skumtennis fungerer godt, da de har naturlige pauser, der giver plads til socialt samvær, og at de fleste starter på samme niveau.

En klubleder beskriver, hvordan variation og dét at prøve noget ukendt, hvor de unge starter på samme niveau, kan bidrage positivt til sammenholdet:

"De har jo prøvet alt muligt mærkeligt. Bueskydning og hvad ved jeg. Hvor at de alle sammen har været på udebane og har været, så at sige, lige dårlige. Der er ikke nogen, der har haft et eller anden speciel kompetence i forhold til det. Så får man jo hurtigt skabt et rum, hvor man er på samme hold." (Klubleder)

Antallet af deltagere har betydning for kvaliteten og ikke mindst stemningen og energien i idrætsaktiviteten. Der er dog forskellige måder at deltage på; nogle unge spiller aktivt, mens andre blot ser på. Selvom de ikke deltager fysisk, oplever de stadig, at det giver værdi at være til stede i hallen og være en del af fællesskabet. Dette anvendes, ligesom eksemplet med fremmøde, som pædagogisk redskab. De unge beskriver, at det giver energi og overskud i hverdagen at bevæge sig og bruge kroppen. Ligeledes oplever de at få erfaringer med en mere aktiv hverdag og samtidig prøve kræfter med nye idrætsgrene. At bevæge sig opleves ikke som det primære formål med idrætten i Startblokken. I stedet beskrives det, at idrætten anvendes som arena til at øve sig og udvikle sig på forskellige parametre, som en ung giver et eksempel på her:

"Jeg synes også, at det hjælper, fordi jeg er meget genert, så jeg har meget svært med at snakke med folk, jeg ikke kender. Så det hjælper mig med, når vi spiller badminton for eksempel, og sådan snakke med dem." (Ung)

Dét at mødes om noget fælles tredje, her idræt, er et gennemgående tema og og derudover beskrives det, at idrætten styrker fællesskabet. En sagsbehandler beskriver:

"Altså der er også noget med at turde slippe det der med, hvordan ser man ud, så sveder man, så skal man have idrætsstøj på. Der er også noget der med noget slip af kontrol og overgive sig lidt til det. Det tror jeg bringer dem tættere sammen som gruppe i hvert fald." (Sagsbehandler)

Brobyggere og sagsbehandlere har forskellige tilgange til hvor bevidst de arbejder med at udfordre de unge. Nogle brobyggere og sagsbehandlere, anser idrætten som et frirum, hvor de unge kan få et pusterum fra svære tanker og bare være til stede i nuet, som en brobygger og ung beskriver:

"Men jeg tror, at idræt specielt kan noget i forhold til det med fællesskabet og være i noget, hvor man bare er i det. (..) Altså til forskel fra at sidde rundt om et bord og tankerne kan ryge alle mulige steder hen. (..) Det ikke fordi, man er det hele tiden, men man kan ryge hen et sted, hvor at man bare er." (Brobygger)

"Jeg synes også, det er rart det der med at lave noget fysisk aktivitet, fordi at så tænker du på noget andet. Det sagde en, som der også går her. Han sagde meget det der med, at da han spillede padeltennis. At han tænkte meget på, at han skulle ramme bolden. Han tænkte ikke på hans problemer." (Ung)

Andre bruger idrætten bevidst som et pædagogisk redskab til at arbejde med unges udfordringer. Her bliver idrætten en arena, hvor man kan øve sig i grænsesætning, vredeshåndtering, at håndtere fejl og nederlag, samt at kommunikere og samarbejde.

"(..) jeg kan jo godt nogle gange se bolden er ude eller inde, og jeg bevidst siger: 'Nej, den er ude' for at provokere en reaktion for at se om man kan regulere sig." (Brobygger)

Nogle af de positive effekter ved idrætten, der beskrives af de unge, brobyggere, sagsbehandlere, klubleder og tilknyttet klubmedarbejder, er, at det kan give energi og kropslig erfaring og kan være et afbræk fra at sidde og snakke, samt en brugbar metode til at håndtere tankemylder, bekymringer eller lignende. En ung fortæller:

"Jeg har også meget mere energi, når det er, jeg laver noget aktivt og specielt med folk som jeg holder af. Så det er sådan. Ja det gør det bare hyggeligt." (Ung)

Derudover bidrager idrætten for nogle til at blive naturlig træt som kan være med til at forbedre døgnrytme og søvn, som er noget mange af de unge har udfordringer med.

”

Jeg har også meget mere energi, når det er,
jeg laver noget aktivt og specielt med folk som
jeg holder af.”

Udfordringer og opmærksomhedspunkter

Den indsamlede empiri peger også på udfordringer, hvoraf flere af disse allerede er håndteret internt i projektet, fx med opjustering til to brobyggere i alle klynger. Nedenfor beskrives tre udfordringer, man kan møde, når man arbejder med denne type tilbud for den særlige gruppe af unge.

1

Den gennemsnitlige fremmødeprocent varierer i pilotfasen fra klynge til klynge 52 til 86%, hvilket indikerer en vis hyppighed af fravær. I klynger med en mindre gruppe deltagere kan en dårlig fremmødedag betyde, at der står tre deltagere og en brobygger til badminton, som det blev observeret under en af besøgsrunderne. Brobyggerne er dygtige til at få en meningsfuld aktivitet op at stå på trods, men de unge og brobyggerne påpeger, at energien og intensiteten i aktiviteten udfordres. Derfor kan fremmødeprocenten med fordel 'medregnes' når antallet af deltagere i indsatsen besluttet, således at fællesskabet og den energi, som netop motiverer de unge til at møde op, kan understøttes.

2

En central udfordring for både brobyggere og sagsbehandlere i Startblokken er at finde den rette balance mellem at vise de unge den tillid, som de selv fremhæver som afgørende for deres udvikling, og samtidig skubbe dem ud af deres komfortzone for at fremme progression. Denne balance er dynamisk og bliver løbende testet i praksis. Flere brobyggere har erfaret, at de i enkelte tilfælde har presset for meget, som en brobygger beskriver:

"[Ung, red.] har været der [intern praktik, red.] en dag, og har lidt været nede i et sort hul lige siden." (Brobygger)

Disse erfaringer har været lærerige og har understreget betydningen af den tætte, personlige relation mellem fagperson og deltager. Det er netop denne relation, der gør det muligt at vurdere, hvornår det er hensigtsmæssigt at udfordre den unge – og hvornår det ikke er.

Erfaringerne peger på, at udvikling ikke sker i et fastlagt tempo, men i et samspil mellem tillid, tryghed og gradvist øgede krav. Det stiller store krav til fagpersonernes dømmekraft og evne til at tilpasse indsatsen individuelt.

3

En bærende præmis i Startblokken er det lokale partnerskab i klyngerne og brobygningen af de unge til praktik, uddannelse, arbejde og bæredygtige fællesskaber uden for projektet. Denne brobygning er afgørende for at skabe varige forandringer af de unges livssituation.

En konkret udfordring, der er blevet identificeret, er aktiveringen af klubbernes sponsornetværk i forbindelse med etablering af eksterne praktikpladser. Det er en opgave, som ofte vanskeliggøres af brobyggeres manglende viden om området og – ikke mindst – af tidspres. Opbygning af relationer og kontakter til virksomheder er en tidskrævende proces, og når tiden er knap, prioriteres det relationelle arbejde med de unge typisk først.

En brobygger beskriver, hvordan mere tydelige rammer og strukturel støtte til denne del af arbejdet kunne være med til at fremme processen.

”Ja, og have en eller anden form for. (..) en køreplan for, hvordan er det vi erhvervsnetværks-brobygger.” (Brobygger)

De samme udfordringer opleves i arbejdet med at skabe bro mellem de unge og varige fritidsfællesskaber, fx i lokale idrætsforeninger. Samlet peges der på et behov for at styrke den organisatoriske understøttelse af brobygningen til erhvervslivet og fritidsfællesskaber, så det ikke udelukkende afhænger af den enkelte medarbejders netværk og initiativ. Dette arbejde er allerede påbegyndt i projektet.

”

”Men jeg tror, at idræt specielt kan noget i forhold til det med fællesskabet og være i noget, hvor man bare er i det. (..) Altså til forskel fra at sidde rundt om et bord og tankerne kan ryge alle mulige steder hen. (..)” (Brobygger)

Afrunding

Startblokkens pilotfase i 2024 har vist sig at være en meningsfuld og virkningsfuld indsats for en gruppe unge, der ellers står langt fra uddannelse og arbejdsmarked. Evalueringen peger på, at kombinationen af tillidsfulde relationer, fællesskabsbaserede aktiviteter og en alternativ ramme uden for det traditionelle system skaber grobund for trivsel, motivation og udvikling.

De unges egne oplevelser understreger betydningen af at blive mødt som hele mennesker og få mulighed for at øve sig i trygge omgivelser i det etablerede fællesskab. Erfaringerne og præsenterede udfordringer fra pilotfasen giver et grundlag for videreudvikling af Startblokken som en bæredygtig indsats i arbejdet med unge uden for uddannelse eller arbejde.

Litteratur

1. **Reformkommissionen**, Nye Reformveje 3. 2023: www.reformkommissionen.dk.
2. **Danquah, I.H., et al.**, Validation of the NPAQ-short – a brief questionnaire to monitor physical activity and compliance with the WHO recommendations. BMC Public Health, 2018. 18(1): p. 601.
3. **Tracy, S.J.**, Qualitative research methods : collecting evidence, crafting analysis, communicating impact. 2013, Chichester: Wiley-Blackwell.
4. **Indenrigs- og Sundhedsministeriets benchmarkingenhed**, Unge uden uddannelse eller beskæftigelse. 2023, Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed.
5. **Beskæftigelsesministeriet**, Status på arbejdsmarkedet: Tema om unge uden uddannelse eller beskæftigelse. 2024.

→ **Faktaboks:**

De næste skridt for "Startblokken - Idrætten Skaber Livsbaner"

I pilotfasen beskæftiger Startblokken sig alene med unge i alderen 18 til 29 år – fire forskellige steder i landet. Den kommende tid byder på flere udvidelser af Startblokkens indsats.

Det handler blandt andet om:

- Indsatsen udvider til i alt 11 lokale klynger over det næste år og tæller i skrivende stund seks klynger: København, Lyngby, Viborg, Næstved, Aalborg og Aarhus.
- Indsatsen kommer til at inkludere flere grupper af deltagere – det vil sige også deltagere over 30 år. Hvordan man afgrænser og arbejder med grupperne, bestemmes lokalt.
- Der bliver et større fokus på aktivering af virksomhederne i og omkring de professionelle sportsklubbers erhvervsnetværk. Det er et vigtigt led i udviklingen af en bæredygtig model for at få deltagerne i Startblokken ud i lønnede ansættelser.
- Erfaringerne fra de løbende evalueringer benyttes aktivt i udarbejdelsen af en skalerbar og bæredygtig indsatsmodel.

Startblokken samarbejder desuden med Den Sociale Investeringsfond, der laver en cost-benefit-analyse (skyggeinvesteringscase) af, hvad Startblokkens ungeindsatser betyder for samfundsøkonomien i kommunerne.

"Startblokken - Idrætten Skaber Livsbaner" er finansieret med midler fra Grundfos Fonden (18,7 millioner kroner), Det Obelske Familiefond (6 millioner kroner), Spar Nord Fonden (4,4 millioner kroner) og af midler fra Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse (erhvervsfremmetilskud: 31,5 millioner kroner og midler fra EU's Socialfond Plus: 40,5 millioner kroner).

Syddansk Universitet
Campusvej 55
DK-5230 Odense

Telefon: +45 6550 1000
sdu@sdu.dk
www.sdu.dk